

**Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu**

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Vojtěcha Šimíčka, soudce zpravodaje Pavla Rychetského a soudce Radovana Suchánka o ústavní stížnosti **J. S.**, zastoupeného Mgr. Jirím Švehlou, advokátem, sídlem Pštrossova 1925/6, Praha 1 – Nové Město, proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. srpna 2020 č. j. 30 Cdo 1249/2020-103, za účasti **Nejvyššího soudu**, jako účastníka řízení, a **České republiky – Ministerstva spravedlnosti**, sídlem Vyšehradská 424/16, Praha 2 – Nové Město, jako vedlejší účastnice řízení, takto:

I. Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 4. srpna 2020 č. j. 30 Cdo 1249/2020-103 bylo porušeno základní právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Toto rozhodnutí se ruší.

O d ů v o d n ě n í:

I.

Vymezení věci

1. Ústavní stížností, jež byla Ústavnímu soudu doručena dne 9. 10. 2020, navrhuje stěžovatel zrušení v záhlaví uvedeného usnesení z důvodu tvrzeného porušení jeho základního práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

II.

Shrnutí řízení před obecnými soudy

2. Stěžovatel se žalobou domáhal, aby mu vedlejší účastnice zaplatila částku 396 870,66 Kč jako náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem notářky, která si jako soudní komisařka neopatřila údaje potřebné pro zjištění všech dědiců zůstavitele – stěžovatelova otce. Místo toho vycházela jen ze sdělení manželky a ostatních dětí zůstavitele, které o stěžovateli nevěděly. Částka 20 921,66 Kč měla odpovídat hodnotě dědictví (jedné pětině obvyklé ceny majetku zůstavitele po odečtení podílu na jeho dlužích), kterou by stěžovatel získal, bylo-li by s ním jednáno jako s účastníkem dědického řízení. Částka 375 949 Kč pak vyjadřovala sirotčí důchod, který by byl stěžovateli vyplacen, uplatnil-li by dříve příslušný nárok u České správy sociálního zabezpečení. Jeho otec zemřel již v roce 2002, kdy bylo stěžovateli 7 let. Stěžovatel tento

nárok uplatnil až poté, co se dne 27. 8. 2015 dověděl o smrti svého otce na základě sdělení Ministerstva vnitra. Sirotčí důchod mu sice byl přiznán rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení ze dne 12. 1. 2016 č. j. R-12.1.2016–422/941 106 0043, právo na jeho výplatu za dobu od 18. 3. 2002 do 6. 12. 2010 mu však zaniklo podle § 55 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“).

3. Rozsudkem Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) ze dne 24. 9. 2019 č. j. 35 Co 253/2019-86 byl potvrzen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 (dále jen „obvodní soud“) ze dne 26. 3. 2019 č. j. 23 C 139/2018-63, kterým byla žaloba stěžovatele zamítnuta. Podle městského soudu nebyla v případě nároku na náhradu škody ve výši 20 921,66 Kč splněna podmínka existence nezákonného rozhodnutí. Pokud jde o tvrzenou škodu ve výši 375 949 Kč, městský soud konstatoval, že pro účely řízení o přiznání sirotčího důchodu nebyla notářka povinna informovat stěžovatele o úmrtí jeho otce. Chybné posouzení podmínek účastenství v dědickém řízení, jehož následkem nebylo se stěžovatelem jednáno jako s účastníkem tohoto řízení, nemělo být v příčinné souvislosti s jím tvrzenou škodou spočívající v nevyplaceném sirotčím důchodu.

4. Dovolání stěžovatele bylo odmítnuto usnesením Nejvyššího soudu ze dne 4. 8. 2020 č. j. 30 Cdo 1249/2020-103, neboť bylo shledáno nepřipustným podle § 238 odst. 1 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „občanský soudní řád“). Předmětem řízení mělo být v době vydání rozhodnutí městského soudu, jež obsahovalo dovoláním napadený výrok, peněžité plnění nepřevyšující 50 000 Kč. Týká se to jak částky představující čistou hodnotu dědického podílu pro stěžovatele ve výši 20 291,66 Kč, tak částky 375 949 Kč představující druhý požadovaný nárok. Jednotlivé dávky sirotčího důchodu totiž byly vypláceny měsíčně a případná škoda tak musela vzniknout rovněž měsíčně nevyplacením každé z nich.

III.

Argumentace stěžovatele

5. Stěžovatel považuje důvody odmítnutí jeho dovolání za svévolné. Napadené usnesení nerespektuje jím vymezený předmět řízení a uplatněný nárok účelově rozdělilo na jednotlivé měsíční dávky, které však mají stejný skutkový základ. Při posouzení přípustnosti dovolání měl dovolací soud správně použít § 238 odst. 2 občanského soudního řádu, a nikoli § 238 odst. 1 písm. c) téhož zákona. I při omezení doby opětovného plnění na 5 let by částka, která je předmětem řízení, přesáhla 50 000 Kč. Stěžovatel byl o možnosti podat dovolání poučen. Oprávněně mohlo být dovolání odmítnuto snad jen co do částky 20 921,66 Kč, ve zbytku ale měla být podmínka přípustnosti vyplývající z uvedeného ustanovení splněna.

IV.

Shrnutí řízení před Ústavním soudem

6. Pro účely tohoto řízení si Ústavní soud vyžádal spis vedený u obvodního soudu pod sp. zn. 23 C 139/2018 a vyzval účastníka a vedlejší účastníci řízení k vyjádření se k ústavní stížnosti.

7. Nejvyšší soud ve svém vyjádření ze dne 4. 11. 2020 po zvážení stěžovatelem předložených argumentů připustil, že zřejmě nedocenil použití § 238 odst. 2 občanského soudního řádu ve vztahu k opakujícímu se plnění. V tomto světle se podaná ústavní stížnost jeví jako důvodná.

8. Ministerstvo spravedlnosti se k ústavní stížnosti nevyjádřilo.

9. Protože od ústního jednání nebylo možné očekávat další objasnění věci, Ústavní soud rozhodl ve věci podle § 44 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), bez jeho nařízení.

V.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

10. Ústavní soud je příslušný k projednání návrhu. Ústavní stížnost je přípustná [stěžovatel neměl k dispozici další zákonné procesní prostředky k ochraně práva dle § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu], byla podána včas a osobou k tomu oprávněnou a splňuje i všechny zákonem stanovené náležitosti, včetně povinného zastoupení advokátem (§ 29 až 31 zákona o Ústavním soudu).

VI.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

11. Poté, co se Ústavní soud seznámil s argumentací stěžovatele, vyjádřením účastníka řízení a obsahem příslušného spisu, dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

12. V řízení o ústavních stížnostech [čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“), § 72 a násl. zákona o Ústavním soudu] Ústavní soud jako soudní orgán ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy) přezkoumává rozhodnutí či postup orgánů veřejné moci jen z toho hlediska, zda jimi nedošlo k porušení ústavně zaručených základních práv a svobod.

13. Ačkoli z ústavního pořádku neplyne nárok na podání dovolání, připouští-li právní předpisy možnost jeho podání, pak se rozhodování o něm nemůže ocitnout mimo ústavní rámec ochrany základních práv jednotlivce [nález ze dne 11. 2. 2004 sp. zn. Pl. ÚS 1/03 (N 15/32 SbNU 131; 153/2004 Sb.)]. Právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny zaručuje, že jsou-li k tomu splněny zákonem stanovené podmínky, dovolací soud dovolání projedná a rozhodne o něm.

14. Stěžovatelem tvrzený zásah do práva na soudní ochranu se týkal dovolacím soudem provedeného výkladu a použití § 238 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu. Dovolací soud měl pochybit, jestliže za účelem posouzení přípustnosti dovolání rozdělil žalobou požadovanou částku 375 949 Kč na jednotlivá dílčí plnění ve výši nevyplacených dávek sirotčího důchodu za každý měsíc (srov. § 53 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění).

15. Ustanovení § 238 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu stanoví, že dovolání podle § 237 občanského soudního řádu není přípustné proti rozsudkům a usnesením

vydaným v řízeních, jejichž předmětem bylo v době vydání rozhodnutí obsahujícího napadený výrok peněžité plnění nepřevyšující 50 000 Kč, včetně řízení o výkon rozhodnutí a exekučního řízení, ledaže jde o vztahy ze spotřebitelských smluv a o pracovněprávní vztahy; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží.

16. Podle § 238 odst. 2 občanského soudního řádu u opětujícího se peněžitého plnění je pro závěr, zda rozhodnutí obsahující dovoláním napadený výrok bylo vydáno v řízení, jehož předmětem bylo v době vydání rozhodnutí peněžité plnění nepřevyšující 50 000 Kč [odstavec 1 písm. c)], rozhodný součet všech opětujících se plnění; jde-li však o peněžité plnění na dobu života, na dobu neurčitou nebo na dobu určitou delší než 5 let, je rozhodný pouze pětinašobek výše ročního plnění.

17. Předmětem řízení o žalobě stěžovatele, pokud jde o žalovanou částku 375 949 Kč, byl jím tvrzený nárok na náhradu škody podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů. Tato škoda mu měla být způsobena tím, že následkem tvrzeného nesprávného úředního postupu notářky nemohl uplatnit nárok na sirotčí důchod dříve, pročež mu zaniklo právo na výplatu dávek za období od 18. 3. 2002 do 6. 12. 2010. Podle Nejvyššího soudu se měl od každé nevyplacené dávky odvíjet samostatný nárok na náhradu škody.

18. Ústavní soud konstatuje, že takto vymezené (dílčí) nároky, odvíjející se od jednotlivých nevyplacených dávek, nejsou opětujícími se plněními podle § 238 odst. 2 občanského soudního řádu, neboť stěžovatel neměl vůči státu nárok, aby mu byla pravidelně každý měsíc vyplácena náhrada škody odpovídající uvedeným nevyplaceným dávkám. Současně však nutno zdůraznit, že mají-li tyto (dílčí) nároky na peněžité plnění společný skutkový základ, který se odlišuje pouze v tom, k jakému období měly vzniknout, pak na ně nelze pro účely posouzení, zda není dán důvod nepřipustnosti dovolání podle § 238 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu, nahlížet izolovaně. V tomto ohledu musí být v maximální míře respektován předmět řízení, jak jej v žalobě vymezil stěžovatel a jak o něm v době vydání rozsudku rozhodoval městský soud [srov. právní závěry vyslovené ve vztahu k posuzování připustnosti odvolání, vyslovené v nálezu ze dne 27. 9. 2016 sp. zn. IV. ÚS 3153/15 (N 182/82 SbNU 769) a nálezu ze dne 9. 8. 2017 sp. zn. I. ÚS 3918/16 (N 147/86 SbNU 481)]. Pakliže Nejvyšší soud při rozhodování o dovolání nezohlednil takto vymezený předmět řízení, jenž spočíval v peněžitém plnění převyšujícím částku 50 000 Kč, a z tohoto důvodu shledal dovolání v celém rozsahu nepřipustným, postupoval v rozporu s § 238 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu, a současně tím odepřel stěžovateli přístup k dovolacímu soudu.

VII. *Závěr*

19. Ústavní soud uzavřel, že napadeným usnesením bylo porušeno základní právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Podle § 82 odst. 1, odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu proto vyhověl jeho ústavní stížnosti (výrok I) a podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu toto rozhodnutí zrušil (výrok II). Bude povinností dovolacího soudu, aby, vázán právním názorem Ústavního soudu vysloveným

v tomto nálezu (čl. 89 odst. 2 Ústavy), znovu posoudil přípustnost dovolání stěžovatele. Ústavní soud se tímto nijak nevyjadřuje k tomu, zda byly splněny další zákonem stanovené podmínky přípustnosti dovolání či jiné zákonem stanovené předpoklady jeho projednání.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 24. listopadu 2020

Vojtěch Šimíček v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Jitka Chmelová